

Titlu preliminar

Despre efectele și aplicarea legilor în general

Art. 1. Legea dispune numai pentru viitor; ea n-are putere retroactivă (C. civ. 1589, 1911).

Constituția României

Art. 15. [...] (2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile.

Bibliografie

► *Alexandrescu D.*, Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român, t. I, București, 1906, p. 74-123; *idem*, t. III, part. I, ed. a 2-a, p. 579, 741, 762, 805, 815; *idem*, t. IV, part. I, ed. 2-a, p. 8 nr. 3, 419 nr. 1, 530 *ad notam*, 558 nr. 3, 748, 771 nr. 2; *idem*, t. IV, part. II, ed. a 2-a, p. 13, 328 nr. 2, 549 nr. 1, 588; *idem*, t. VII, p. 244; *idem*, t. VIII, part. I, ed. a 2-a, p. 117 nr. 2; *idem*, t. X, p. 357, 371, 632; *idem*, t. XI, p. 224, 517 *ad notam*; ► *Cantacuzino M.*, Elementele dreptului civil, București, 1921, p. 24-29; ► *Hamangiu C., Rosetti-Bălănescu I., Băicoianu Al.*, Tratat de drept civil român, vol. I, București, 1928, p. 66-91; ► *Ionașcu T., Barasch E.A.*, Concepția dreptului civil al R.S.R. asupra nulității actului juridic, în S.C.J. nr. 2/1966, p. 223 și urm.; ► *Eliescu M.*, Conflictul legilor în timp, în Tratat de drept civil, de *Ionașcu T., Barasch E.A., Ionașcu A., Brădeanu S., Eliescu M., Economu V., Eminescu Y., Eremia M.I., Roman E., Rucăreanu I., Zlătescu V.D.*, vol. I, Ed. Academiei, București, 1967, p. 77-103; ► *Ionașcu A., Costin M., Mureșan M.*, Contribuția practicii judiciare la dezvoltarea principiilor dreptului civil român, vol. I, Ed. Academiei, București, 1973, p. 193, 194; ► *Mureșan M.*, Ipoteza conflictului de legi în timp, în Contribuția practicii judiciare la dezvoltarea principiilor dreptului civil român, de *Ionașcu A., Costin M., Mureșan M.*, vol. I, Ed. Academiei, București, 1977, p. 193-194; ► *Hamangiu C.*, Codul civil adnotat, vol. I, Ed. All

Beck, București, 1999, p. 3-6; ► *Boroi G.*, Drept civil. Partea generală. Persoanele, ed. a 2-a, Ed. All Beck, București, 2002, p. 18-25; ► *Berger V.*, Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, ed. a 5-a, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 2005, p. 388, 389; ► *Terzea V.*, Codul civil, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 1-16.

Doctrină și jurisprudență**Index alfabetic**

Aplicarea imediată a legii civile noi **1, 30-47, 53**
Conflicte de legi succesive în diferite materii: Act juridic **11, 13, 32, 34**; Adopție **32, 35**; Capacitate civilă **32-34**; Cercetare judecătorească a paternității **36**; Căsătorie **6, 28, 32, 35**; Contract **37, 38, 51, 52, 53, 54**; Cvasicontract **55**; Dobândă convențională **53**; Drepturi condiționale **18**; Drepturi potestative **17**; Drepturi reale preexistente **14**; Examen de capacitate al personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor **29**; Fapte extinctive de situații juridice **7**; Fapte generatoare de situații juridice **7**; Filiație **32, 36**; Libertăți umane **32**; Moștenire testamentară **20**; Nulitatea actelor juridice **11, 12**; Obligații care derivă din fapte ilicite **16**; Obligația de întreținere dintre foștii soți **47**; Prescripții (extinctivă și achizitivă) **21, 22, 24-27, 39**; Publicitate imobiliară **15, 57**; Statutul juridic civil al persoanei **33**; Uzucapiune v. Prescripții (extinctivă și achizitivă)
Conflict dintre Legea nr. 10/2001 și dreptul comun al revendicării **45, 46**
Dispoziții legale imperative **37, 41, 50**
Dispoziții suplative ale legii noi **51**
Dispoziții tranzitorii **49**
Expropriere **43**
Instituții juridice nou create sau suprimate de legea nouă **9, 10, 12**
Jurisprudență C.E.D.O. **32**
Legea nr. 10/2001 **40-42, 45, 46, 56**
Legi constituționale, retroactivitate **3**
Legi de drept public **33, 42, 50**
Legi interpretative **42**
Neretroactivitatea legii civile noi **1, 3, 5, 6-28, 31, 32, 34**
Prescripție (achizitivă și extinctivă) **21, 22, 24-27, 39**
Reguli fundamentale ale dreptului intertemporal **1, 2**
Retroactivitate **3-6, 8, 9, 32**
Stări juridice cu caracter permanent **32**
Supraviețuirea legii civile vechi **1, 30, 32, 48-57**
Tempus regit actum **7**
Ultraactivitatea legii civile vechi v. Supraviețuirea legii civile vechi

1. Textul art. 1 C. civ. și forma constituționalizată a acestuia (art. 15) conțin două reguli fundamentale de drept intertemporal. Prima impune neretroactivitatea legii civile noi, în sensul că trecutul juridic (*facta praeterita*) scapă acțiunii acestei legi. A doua circumscrie aplicarea legii civile noi în accepțiunea că viitorul juridic, căruia au a-i corespunde situațiile juridice pendinte – *facta pendentia* – și efectele viitoare ale raporturilor juridice trecute – *facta futura* –, este guvernat numai de legea civilă nouă (legea nu dispune decât pentru viitor). Prin excepție, cu privire la anumite situații juridice pendinte este admisă supraviețuirea (ultraactivitatea) legii civile vechi, care înseamnă o limitare vremelnică a abrogării ei (Eliescu M., p. 90, 91; Boroș G., p. 18, 26).

A. Neretroactivitatea legii civile noi

1°. Considerații generale

2. „Retroactivitatea este cel mai mare atentat pe care legea poate să-l săvârșească”. „Retroactivitatea ridică legii caracterul său, iar legea care are caracter retroactiv nu este

lege” (Constant B., *Discurs asupra legii presei – fragmente reproduse de Alexandrescu D., t. I, p. 78-80*).

3. Dreptul românesc exclude retroactivitatea și impune neretroactivitatea pentru toate categoriile de acte normative, cu excepția celor de o forță juridică egală Constituției (Boroș G., p. 19).

4. Doctrina clasică a propus mai multe sisteme pentru determinarea noțiunii de retroactivitate (Eliescu M., p. 85-89; Boroș G., p. 20, pct. 1 *subsol*). În doctrina modernă s-a impus criteriul care deosebește între trecutul propriu-zis (*facta praeterita*) și acel prezent și viitor care stau în intimă legătură cu trecutul (*facta pendentia, facta futura*).

5. Legea nouă este retroactivă dacă reglementează fapte constitutive, modificatoare sau extinctive de situații juridice consumate sub imperiul legii vechi, precum și efectele ce ele le-au produs sub imperiul acestei legi – *facta praeterita* (Eliescu M., p. 90; Boroș G., p. 20).

6. Regula neretroactivității este egal aplicabilă fie că legea nouă suprimă un mod de formare, modificare sau stingere, fie că sporește condițiile necesare pentru formarea,

modificarea sau stingerea unei situații juridice, fie că schimbă aceste condiții (*Eliescu M., p. 93*).

7. Pozitiv sau negativ, faptele generatoare sau extinctive de situații juridice rămân guvernate de *tempus regit actum* (*Eliescu M., p. 94*).

8. Legea nouă nu poate atribui unui fapt trecut efecte pe care acesta nu le putea produce sub imperiul legii vechi (*Eliescu M., p. 94*).

9. Legea nouă nu va putea, fără a fi retroactivă, să socotească instituția juridică nou creată ca fiind născută din fapte anterioare intrării sale în vigoare (*Eliescu M., p. 95*).

10. În cazul în care legea nouă suprimă o instituție juridică, ea se va aplica numai efectelor viitoare, nu și efectelor deja produse (sub imperiul legii vechi) ale instituției abrogate (*Boroi G., p. 97*).

2°. *Practică judiciară rezumată și soluții admise în doctrină*

11. Validitatea și nulitatea actelor juridice sunt supuse legii în vigoare în momentul încheierii actului – *tempus regit actum* (*Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 75, 76; Eliescu M., p. 91, 92; Boroi G., p. 21*).

12. Dacă legea nouă suprimă un caz de nulitate prevăzut, dar rămas neconstatat sub imperiul legii vechi, sancțiunea nulității încetează (*C.S.J., s. civ., dec. nr. 14/1991, în Dreptul nr. 2/1992, p. 92; Ionașcu T., Barasch E.A., în S.C.J. nr. 2/1966, p. 223 și urm.*).

13. Dovada unui act juridic este cămuită de legea în vigoare în momentul încheierii acestuia (*Boroi G., p. 21*).

14. Legea nouă nu poate să atingă un drept real preexistent (*Alexandrescu D., t. I, p. 95-97 și t. VI, p. 50, 51*).

15. Publicitatea imobiliară cerută de legea nouă nu poate atinge validitatea actului juridic încheiat sub imperiul legii vechi și nesupus publicității (*Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 76*).

16. Obligațiile civile care derivă dintr-un alt izvor decât voința părților, cum ar fi, de exemplu, acelea născute dintr-un delict civil, sunt guvernate de legea în vigoare când fapta a fost săvârșită (*Boroi G., p. 23*).

17. Dreptul de a dobândi bunuri prin cumpărare (de exemplu, în baza art. 7 din Legea nr. 85/1992

sau potrivit art. 32 din Legea nr. 360/2000) este un drept patrimonial potestativ. Socotit a fi un drept subiectiv atipic, el se bucură de protecție juridică la fel ca orice drept subiectiv și poate fi valorificat pe calea unei acțiuni principale sau ca apărare de fond. Dacă, sub imperiul legii vechi, un asemenea drept a fost transformat într-un act de voință al titularului dreptului, legea nouă nu îl poate atinge fără a fi retroactivă [*I.C.C.J., s. civ. și de propr. int., dec. nr. 447/2005 și nr. 669/2005, comentate de Perju P., în Dreptul nr. 12/2005, p. 249-252. Autorul are în vedere ipoteza vechiului text al art. 78 alin. (5) din Legea nr. 303/2004, modificat prin art. 1 pct. 93 din Legea nr. 247/2005, materializată în faptul că titularul dreptului potestativ abolit a cerut, neîndoielnic și prin adeziune, cumpărarea locuinței de serviciu*].

18. Într-o obligație condițională creditorul are, *pendente conditione*, mai mult decât o expectativă. El are un drept care, deși imperfect încă, totuși nu poate fi atins de legea nouă (*Alexandresco D., t. 1, p. 78*).

19. Succesiunea *ab intestat* este guvernată de legea în vigoare în

momentul deschiderii succesiunii (*Cas. I, 29 oct. 1890, Bul. 1890, p. 1142; Boroș G., p. 23; Eliescu M., vol. I, p. 85, pct. 10*).

20. Validitatea testamentului este reglată de legea în vigoare în momentul redactării sale, iar efectele dispozițiilor testamentare de legea în vigoare în momentul deschiderii succesiunii (*Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 78*).

21. Legea nouă care suprimă o prescripție nu poate atinge prescripția deja împlinită. Când legea nouă mărește termenul de prescripție, ea nu se va putea aplica prescripțiilor împlinite sub imperiul legii vechi, dar se aplică prescripțiilor în curs, care nu se vor socoti împlinite decât dacă s-au prelungit cât timp cere legea nouă (*Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 80, 81; Boroș G., p. 22*). Când legea nouă scurtează termenul de prescripție, sunt aplicabile dispozițiile art. 1911 C. civ., în sensul că prescripțiile în curs (începute în legea veche) rămân sub imperiul exclusiv al acesteia (*Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 81*).

22. Norma prevăzută de art. 1911 C. civ., privită ca o derogare de la dreptul comun, este aplicabilă exclusiv conflictului ivit între Codul

civil de la 1864 și legiuirile anterioare lui, nu și altor succesiuni de legi în timp (*Mureșan M., p. 193*).

23. Termenul nou de acceptare a succesiunilor, redus de la 30 de ani la 6 luni prin Decretul nr. 88/1951, este aplicabil și succesiunilor anterioare, dar curge de la data decretului (*a se vedea jurisprudența citată de Mureșan M., p. 194*).

24. Termenul mai scurt, stabilit de legea nouă, se va aplica în măsura în care prescripția s-ar împlini după intrarea în vigoare a legii noi (*Boroi G., p. 22*). În schimb, neretroactivitatea legii noi se opune a socoti că acest termen mai scurt s-a împlinit sub imperiul legii vechi (*Eliescu M., p. 102*).

25. Întreruperea prescripției este guvernată de legea în vigoare când intervine faptul întreruptiv, iar suprimarea/crearea cauzei de suspendare se produce numai la data intrării în vigoare a legii noi (*Boroi G., p. 23*).

26. În cazul posesiilor începute înainte de adoptarea Legilor nr. 58/1974 și nr. 59/1974, prescripția achizitivă asupra terenurilor nu a fost întreruptă prin intrarea în vigoare a acestor legi, astfel că, după abrogarea lor prin Decretul-lege nr. 1/1989, posesorii acestor terenuri pot solicita

instanțelor de judecată să constate că au dobândit dreptul de proprietate asupra terenurilor respective (*I.C.C.J., S.U., dec. nr. IV/2006, în M. Of. nr. 288 din 30 martie 2006 și în Dreptul nr. 7/2006, p. 228-231*).

27. Termenul de prescripție extinctivă stabilit de art. 520 C. proc. civ. își are aplicare asupra prescripției în curs, prevăzută de fostul art. 561 C. proc. civ., dacă el se va împlini după intrarea în vigoare a legii noi (*Boroi G., p. 22, pct. 5 subsol*).

28. Divorțul prin consimțământ mutual încuviințat potrivit legii vechi rămâne valabil dacă o lege nouă l-ar interzice (*Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 76*).

29. Conflictul de legi ivit cu privire la sfera subiectelor de drept obligate să susțină examenul de capacitate este guvernat de regula neretroactivității. Dispozițiile referitoare la micșorarea duratei stagiului de la 3 ani la 1 an [art. 21 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, modificat prin Legea nr. 247/2005] este de imediată aplicare (*a se vedea comentariul de Perju P., în Dreptul nr. 11/2006, p. 226-251*). ✎ *Ulterior republicării legii, conținutul art. 21 alin. (1) se regăsește în art. 22 alin. (1).*

B. Aplicarea imediată a legii civile noi**1°. Considerații generale**

30. Legea nouă se aplică de la data intrării ei în vigoare, fără a fi retroactivă – *retro agere* –, situațiilor juridice în curs de formare, modificare sau stingere la această dată – *facta pendentia* –, situațiilor juridice care se vor naște, se vor modifica ori stinge după această dată, precum și efectelor viitoare ale raporturilor juridice trecute – *facta futura* (Eliescu M., p. 90, 97; Boroș G., p. 23). Această regulă nu are o consacrare legislativă, dar existența ei este admisă unanim ca fiind un principiu axiomatic (a se vedea Eliescu M., *Justificarea principiului aplicării imediate*, p. 98-100, 104).

31. Aplicarea imediată a legii noi nu trebuie confundată cu neretroactivitatea și nici supraviețuirea (ultraactivitatea) legii vechi. Prima are ca obiect faptele și efectele în curs, a doua faptele în întregime consumate în trecut, iar a treia înseamnă o limitare vremelnică a abrogării legii vechi (Eliescu M., p. 98, 104).

32. Stări juridice cu caracter permanent sunt situații juridice care se

formează (*facta pendentia*) sau își produc efectele (*facta futura*) sub imperiul a două sau mai multor legi succesive (Eliescu M., p. 85, 90, 97, 98). Asemenea stări juridice (de exemplu, starea de proprietate, libertățile umane, filiația, căsătoria, adopția etc.) pot fi îngrădite, pentru viitor, printr-o lege nouă ale cărei efecte sunt de imediată aplicare (Cantacuzino M., p. 27, 28). *Exempli gratia* este citată Legea din 20 aprilie 1932 prin care a fost suprimată incapacitatea femeii măritate (Eliescu M., p. 91). În jurisprudența C.E.D.O., a se vedea Hotărârea din 29 noiembrie 1991 (cauza *Vermeiere c. Belgiei*), care, deși a fost motivată prin invocarea interzicerii discriminării (art. 14 din Convenție), recunoaște, implicit, că legea nouă care abrogă norma juridică de excludere a copiilor „naturali” de la succesiunea bunicilor este de imediată aplicare. În speță, imediata aplicare a primit incidență asupra unei succesiuni deschise anterior abrogării (Berger V., p. 388, 389).

2°. Practică judiciară rezumată și soluții admise în doctrină

33. Legile de drept public și cele care interesează ordinea publică

sunt de imediată aplicare. În materia dreptului civil sunt considerate că interesează ordinea publică dispozițiile imperative privind regimul proprietății, statutul juridic civil și capacitatea civilă a persoanelor (a se vedea *jurisprudența citată de Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 87, 88*).

34. Legea din 20 aprilie 1932 care a suprimat incapacitatea femeii măritate a cuprins și ipoteza femeilor măritate înainte de noua lege. În schimb, actele juridice încheiate de o femeie măritată înainte de promulgarea legii, fără autorizare maritală, cu nesocotirea incapacității ei, au rămas, datorită neretroactivității, anulabile (*Eliescu M., p. 91*).

35. Statutul legal al căsătoriei sau adopției este de imediată aplicare, pentru îndoitul motiv că efectele acestor instituții, prezente și viitoare, se nasc în puterea legii, iar voința părților este fără putere în a le înlătura (a se vedea *jurisprudența citată de Eliescu M., în Conflictul legilor în timp, p. 107, pct. 70 și 71 subsol*).

36. Dispozițiile privind cercetarea judecătorească „a paternității naturale” cuprinse în Codul familiei din

1954 și în Decretul nr. 32/1954 au fost de imediată aplicare (a se vedea *jurisprudența citată de Eliescu M., în Conflictul legilor în timp, p. 100, pct. 46 subsol*).

37. Dispozițiile legale imperative sau prohibitive ale unei legi noi sunt de imediată aplicare (a se vedea *Eliescu M., p. 110 și jurisprudența citată de autor la p. 99, pct. 45 subsol*). Cu toate acestea, în materia efectelor contractelor, dispozițiile imperative ale legii noi scapă regulii efectului imediat al aplicării acesteia, dacă nu au fost edictate dintr-un interes grav de ordine publică (*Cantacuzino M., p. 28; Hamangiu C. ș.a., vol. I, p. 90*).

38. Confirmarea sau ratificarea unui contract anulabil, încheiat sub imperiul legii vechi, este guvernată de legea nouă (*Alexandresco D., t. I, p. 114*).

39. Termenele privitoare la prescripție împlinite pot fi modificate de legea nouă (*Eliescu M., p. 101; Boroi G., p. 23, pct. 1 subsol*).

40. Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, ca lege nouă, de imediată aplicare, rămân fără incidență dispozițiile dreptului comun privind revendicarea. Persoana

îndreptățită se poate prevala de acțiunea legii vechi (dreptul civil) numai în cazul acțiunilor aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a noii legi (*a se vedea jurisprudența C.S.J. comentată de Perju P., în Jurisprudență civilă comentată a Înaltei Curți de Casație și Justiție și a altor instanțe judecătorești, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 68-70*).

41. Modificările legislative aduse Legii nr. 10/2001 și cuprinse în Titlul I al Legii nr. 247/2005 vizează efectele viitoare (*facta futura*) ale unor raporturi juridice trecute. Fiind imperative, iar după intensitatea și puterea lor obligatorii, rezultă că sunt de imediată aplicare (*I.C.C.J., s. civ. și de propr. int., dec. nr. 8278 și nr. 9973/2005, nr. 623, nr. 642, și nr. 1225/2006, comentate de Perju P., în Dreptul nr. 11/2006, p. 226-251*).

42. Dispozițiile art. 3 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 (introduse prin O.U.G. nr. 184/2002) sunt incidente și entităților care au emis notificări sau au formulat cereri introductive de instanță anterior intrării în vigoare a acestor modificări (18 decembrie 2002). Soluția se impune indiferent dacă textul menționat este

privit ca o normă interpretativă sau caracterizat ca o dispoziție a legii noi. În primul caz, textul fiind rezultatul unei interpretări autentice, se integrează Legii nr. 10/2001 și, în condițiile generale ale puterii obligatorii a normelor juridice, are aplicabilitate de la data intrării în vigoare a legii interpretate. În al doilea caz, apare indubitabil că, vizând satisfacerea unor interese de ordin public, textul dă efecte unor raporturi juridice trecute, așa încât, pentru unitate și obligativitate generală, este de imediată aplicare (*I.C.C.J., s. civ., dec. nr. 1765, nr. 1769, nr. 1773, nr. 1777, nr. 1781/2004, comentate de Perju P., în Dreptul nr. 2/2005, p. 173, 176 și în B.C. nr. 2/2005, p. 89, 90*).

43. Situația reglementată în art. 35 din Legea nr. 33/1994 are în vedere efectele nefinalizate după emiterea actului de expropriere întemeiat pe dispozițiile legale anterioare, așa încât, cu privire la aceste efecte nerealizate încă, acționează dispozițiile legii noi (*C.S.J., S.U., dec. nr. VI/1999, în M. Of. nr. 636 din 27 decembrie 1999*).

44. Contractele de credit bancar încheiate anterior intrării în vigoare a dispozițiilor art. 79 alin. (2) din

Legea nr. 58/1998 au, prin efectul aplicării imediate a legii noi, caracter de titlu executoriu. (*I.C.C.J., S.U., dec. nr. XIII/2006, în M. Of. nr. 677 din 7 august 2006*). ✂ *Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară a fost abrogată prin O.U.G. nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului (M. Of. nr. 1027 din 27 decembrie 2006)*.

45. Dispozițiile art. 46 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 (republicată la 2 septembrie 2005) prevăd că, în cazul acțiunilor reale la care textul se referă, aflate în curs la data intrării în vigoare a legii noi, reclamantul poate alege calea noii legi, renunțând la judecata sau solicitând suspendarea cauzei. Odată aleasă calea noii legi, aceasta este de imediată aplicare (*a se vedea jurisprudența comentată de Perju P., în Dreptul nr. 5/2003, p. 193*).

46. Nerespectarea termenului de 60 de zile prevăzut de art. 25 alin. (1) din Legea nr. 10/2001 (republicată la 2 septembrie 2005) nu poate atrage reactivarea dreptului comun al revendicării exclus de art. 46 din lege, privit ca normă a unei legi noi de imediată aplicare (*I.C.C.J., s. civ., dec. nr. 3568/2004, în Dreptul nr. 2/1995, p. 172, 173*).

47. Obligația de întreținere între foștii soți a fost stabilită, în speță, printr-o hotărâre judecătorească, rămasă definitivă anterior modificării art. 41 C. fam. prin Decretul nr. 779/1966. Instanța a apreciat că textul modificat, privit ca lege nouă, este de imediată aplicare și, ca atare, obligația de întreținere a soțului divorțat este datorată fostei soții potrivit noii legi. Doctrina a criticat această soluție, cu motivarea că, în speță, la data intrării în vigoare a Decretului nr. 779/1966, raporturile juridice dintre foștii soți erau stinse, așa încât regula aplicării imediate a legii noi a rămas inoperantă (*Trib. jud. Mureș, dec. civ. nr. 556/1969, cu notă de Pătulea V., în R.R.D. nr. 1/1970*).

C. Supraviețuirea (ultraactivitatea) legii civile vechi

48. Aplicarea imediată a legii noi constituie regula, iar supraviețuirea legii vechi excepția (*Eliescu M., p. 96*).

49. Privitor la situațiile juridice pendinte (*facta pendentia*) aplicării legii noi, legiuitorul poate, prin dispoziții temporare, numite tranziatorii, să mențină pentru câțva timp